

Кіт у чоботях

Шарль Перро

Один мірошник залишив у спадщину трьом своїм синам тільки млин, осла і kota. Сини швидко поділили спадщину: старший забрав собі млин, середній одержав осла, а меншому дістався кіт.

Менший брат дуже засмутився.

— Мої брати, — казав він, — зможуть чесно заробити собі на хліб, якщо житимуть разом. А мені, бідолашному, коли я з'їм kota і зроблю рукавички з його шкіри, лишиться тільки померти голодною смертю.

Кіт почув ті слова, але нітрохи не збентежився.

— Не журіться, хазяїне, — сказав він з поважним і серйозним виглядом. — Приготуйте мені торбинку та замовте пару добрих чобіт, щоб зручніше було ходити по чагарниках, і ви самі скоро переконаєтесь, що ваша частка не така вже й погана, як це може здатися на перший погляд.

Спочатку менший брат не надав цьому особливого значення, але, згадавши, як, ловлячи щурів та мишей, кіт удається до різних спритних витівок і хитрощів — звисає догори ногами, ховається в борошно і прикидається неживим, — він подумав:

"А що, коли й справді кіт допоможе мені в біді?"

Як тільки кіт одержав усе, що просив, він узув чоботи, перекинув торбинку через плече, взяв шворки в передні лапи й подався в гайок, де було дуже багато кролів.

Кіт поклав у торбинку висівок та заячої капусти і ліг у кущах, ніби мертвий, очікуючи, щоб який-небудь молодий, недосвідчений і легковажний кріль поткнувся в його торбинку поласувати тим, що в ній було.

Ледве він ліг, як молоде дурненьке кролення, спокусившись висівками, залізло в торбинку. В ту ж мить кіт спритно затяг шворки, схопив кролення й убив його без жалю.

Дуже гордий з своєї здобичі, кіт пішов у палац і попросив, щоб про нього доповіли королю.

Kota ввели до королівських покоїв. Там він низько вклонився королю і сказав:

— Ваша величносте! Мій пан маркіз Карабас (таке чудне ім'я вигадав кіт своєму хазяїнові) звелів мені піднести вам ось цього кроля з свого садка.

— Скажи своєму хазяїнові, — відповів король, — що я йому дуже вдячний і задоволений з такого подарунка.

Кіт ввічливо попрощався і пішов геть.

Іншим разом він сховався в житі, так само розклав свою торбинку і, тільки-но дві цікаві куріпки забралися в неї, смикнув за шворки і впіймав обох.

Тоді він знову пішов у палац до короля і підніс йому птахів.

Король з задоволенням узяв куріпок і звелів почастувати kota парюю мишей.

Так час від часу протягом двох чи трьох місяців кіт приносив королю дичину, яку нібито вбивав на полюванні або розводив у садках його хазяїн.

Одного разу, довідавшись про те, що король разом із своєю дочкою, найвродливішою принцесою в світі, їде на прогулянку берегом річки, кіт прибіг до свого хазяїна і сказав йому:

— Якщо ви послухаєте моєї поради, то будете щасливі все життя. Вам треба лише викупатися в річці у тому місці, де я покажу, а все інше я вже влаштую сам.

Маркіз Карабас зробив усе так, як йому: порадив кіт, не здогадуючись, навіщо це потрібно.

Саме коли він купався, берегом річки проїздив у своїй кареті король.

Кіт уже чатував на нього, вискочив на дорогу і щосили закричав:

— Рятуйте! Рятуйте! Маркіз Карабас потопає! Король, почувши цей одчайдушний крик, визирнув з карети. Він одразу ж упізнав кота, який не раз приносив йому в подарунок дичину, і наказав своїй варті бігти на допомогу маркізові Карабасу.

Поки бідолашного маркіза витягали з річки, кіт підійшов до карети і розповів королю, що в той час, як його хазяїн купався, з'явилися злодії і вкрали весь одяг, хоч він, кіт, і кричав щосили: "Ловіть злодіїв!"¹ Насправді ж хитрун сховав одяг свого хазяїна в кущах під великим каменем.

Король негайно наказав своїм придворним принести для маркіза Карабаса одне з своїх найкращих убрань і був надзвичайно ласкавий до нього. [34]

Принцесі маркіз теж дуже сподобався: адже він був гарний і стрункий хлопець, чудовий королівський одяг був йому дуже до лиця, а ніжний і шанобливий погляд красномовніше за будь-які слова промовляв про його лагідну вдачу.

Король запропонував маркізу сісти в карету і поїхати з ними на прогулянку.

А кіт, дуже радий з того, що його хитрощі починають потроху вдаватися, побіг уперед.

Побачивши селян, що косили на луках, він озвався до них:

— Глядіть мені, люди добрі, якщо ви не скажете королю, що ці луки належать маркізові Карабасу, вас усіх порубають, як начинку до пирога!

Коли карета під'їхала до косарів, король звичайно, спитав, чиї луки вони косять.

— Це луки маркіза Карабаса, — відповіли косарі в один голос, бо кіт дуже налякав їх своїми погрозами.

— У вас тут чудовий маєток, — прихильно сказав король маркізові Карабасу.

— Так, ваша величносте, — відповів маркіз, — щороку на цих луках прекрасний сінокіс.

А кіт, що біг попереду, зустрів невдовзі женців та й каже:

— Глядіть мені, люди добрі, якщо ви не скажете, що ця нива належить маркізові Карабасу, вас усіх порубають, як начинку до пирога!

Король, що під'їхав за хвилину до женців, захотів узнати, чия то нива.

— Маркіза Карабаса, — відповіли женці в один голос, і король знову був задоволений, так само, як і маркіз.

А кіт, забувши про втому, біг попереду карети і всім, кого зустрічав по дорозі, наказував одне й те ж саме, так що король був дуже задоволений, що у маркіза

Карабаса такі великі володіння.

Нарешті кіт прибїг до чудового замку, що належав страшному людоджерові. Той людоджері був надзвичайно багатий: саме він був хазяїном! усіх земель, через які щойно проїздив король.

Кіт розпитав, хто той людоджер та що він? уміє робити, і попросив дозволу ввійти в замок¹ та віддати шану його хазяїнові.

Людоджер зустрів кота з усією ввічливістю, на яку тільки здатні людоджери, і запропонував йому відпочити.

Кіт погодився і сказав:

— Мене запевняли, ніби ви вмієте обертатися на будь-яку тварину і легко можете, наприклад, обернутися на лева або слона. Чи так це?

— Авжеж, — відповів людоджер грубим голосом, — і щоб довести вам, що це правда, я зараз обернуся на лева.

Вдарившись об підлогу, людоджер в одну мить обернувся на величезного лева.

Кіт так перелякався, побачивши перед собою страшного звіра, що й незчувся, як здерся на ринву, хоч це було важко і небезпечно, бо він був у чоботях, а в них не так уже й просто дряпатись по дахах.

Та, помітивши, що людоджер прибрав свого попереднього вигляду, переляканий кіт, тремтячи, зліз з ринви і признався, що потерпав од страху.

Людоджер голосно зареготав у відповідь.

— Мене також запевняли, — сказав кіт, — ніби ви вмієте обертатися і на дрібних тварин, наприклад, на щура або мишу. Як по правді, я вважаю, що це неможливо.

— Нemoжливо? — перепитав людоджер. — Ну так дивіться!

І в ту ж мить він обернувся на малесеньку мишу, яка хутко забігала по підлозі.

А кіт, тільки-но побачив мишу, накинувся на неї і з'їв.

Тим часом король, проїжджаючи мимо, звернув увагу на чудовий замок людоджера і захотів оглянути його.

Кіт почув гуркіт карети, кинувся назустріч і сказав королю:

— Прошу ласкаво, ваша величносте, до замку маркіза Карабаса!

— Як, пане маркіз, — вигукнув здивований король, — цей замок також належить вам?! Я ніде не бачив нічого кращого за це подвір'я і за будівлі, що оточують його! Огляньмо їх всередині, будь ласка!..

Маркіз подав руку молодій принцесі, і вони пішли слідом за королем.

Гості ввійшли у велику залу, де побачили чудово прибраний стіл: людоджер саме чекав своїх друзів, які, довідавшись, що приїхав король, поспішили непомітно втекти.

Завваживши, якими закоханими очима позирала на маркіза Карабаса принцеса, король, захоплений його багатством, сказав:

— Якщо хочете, пане маркіз, ви можете стати моїм зятем!..

Маркіз низько вклонився, подякував королю за честь і того ж дня одружився з принцесою.

А кіт став дуже поважною особою і полював з того часу на мишей тільки задля

розваги.

Переклад Р. Терещенка